

Академија наука и умјетности Републике Српске

ПРОГРАМ РАДА
Академије наука и умјетности Републике Српске
за 2026. годину

Бања Лука, децембар 2025.

ПРОГРАМ РАДА АНУРС-а за 2026. годину

Програм рада Академије наука и умјетности Републике Српске за 2026. годину заснован је на општим циљевима и задацима Академије, који се огледају у подстицању развоја науке и умјетности, чувању, његовању и унапређивању културе, духа и стваралаштва народа РС, те конкретним програмима рада одјељења, одбора, комисија и института.

I

ГОДИШЊИ ПРОГРАМСКИ ЗАДАЦИ АКАДЕМИЈЕ

1) Рад органа Академије

1. Одржати три редовне сједнице Скупштине Академије, у мају, септембру и децембру 2026;
2. Одржати најмање четири сједнице Предсједништва Академије, у марту, мају, септембру и децембру;
3. Одржавати сједнице Извршног одбора Предсједништва најмање једном мјесечно;
4. Одјељења Академије треба да одрже најмање по три сједнице током 2026;
5. Одбори АНУРС-а и одбори одјељења треба да одрже по двије сједнице у току године.

2) Материјално-финансијска питања

1. Из Буџета Републике Српске обезбиједити средства потребна за дјелатност Академије (научноистраживачки рад, издавачку дјелатност, плате запослених, академске награде, материјалне трошкове и др.);
2. Обезбиједити наставак финансирања пројекта израде *Енциклопедије Републике Српске*, уз обезбјеђење потребних додатних средстава;
3. Обезбиједити средства за финансирање научноистраживачких пројеката започетих у претходним годинама, као и пројекта који ће бити одобрени у 2026. години.

3) Статут АНУРС-а

У току 2026. године иницираће се измјене и допуне Закона о Академији наука и умјетности Републике Српске, а све у циљу стварања услова за усвајање новог Статута АНУРС-а.

II ОРГАНИЗОВАЊЕ И ОДРЖАВАЊЕ НАУЧНИХ СКУПОВА, СИМПОЗИЈУМА, ОКРУГЛИХ СТОЛОВА И ТРИБИНА

а) Научни скупови

1. „Савремени материјали” (XIX међународни научни скуп, програм сарадње са САНУ), Бања Лука, 11. септембар 2026;
2. „Новине у превенцији кардиоваскуларних болести” (одбори за кардиоваскуларну патологију АНУРС-а и САНУ), фебруар/март 2026;
3. „Промјене економског система под утицајем вјештачке интелигенције” (Одбор за економске науке).

б) Симпозијуми

1. „Новине у дијагностици и лијечењу болести уринарног система” (Одбор за хроничне незаразне болести), 15. мај 2026;
2. „Кардиорено-метаболички синдром – парадигма интегративне медицине” (симпозијум са међународним учешћем, програм сарадње са САНУ, Одбор за хроничне незаразне болести), септембар/октобар 2026;
3. „Базичне науке и цереброваскуларне болести” (Одбор за кардиоваскуларну патологију), друга половина 2026;
4. „Дани клиничке фармакологије”, мај 2026;
5. „Хронична опструктивна болест плућа” (Одбор за хроничне незаразне болести), друга половина 2026;
6. „Значај имунизације у превенцији заразних болести” (Одбор за јавно здравство и животну околину), новембар/децембар 2026.;
7. „Примјена оксима у терапији тровања инхибиторима холим естеразије”, (Одбор за јавно здравство и животну околину), новембар/децембар 2026;
8. Међународни дани хирургије у Фочи (саорганизација).

в) Округли столови

1. „Могућности и ограничења информационо-комуникационих технологија у васпитању”;
2. „Књига као интегративни чинилац српског културног простора” (Одбор за књижевност);
3. „Свјетски дан шума” (Одбор за биотехничке науке), 21. март 2026;
4. „Радонска мапа Републике Српске – утицај радона на здравље становништва”, септембар 2026;
5. „Свјетски дан хране” (Одбор за биотехничке науке), 16. октобар 2026;
6. „Свјетски дан заштите животне средине” (Одбор за животну средину, просторно планирање и одрживи развој), 5. јун 2026;
7. „Глобални изазови и одрживи развој” (Одбор за животну средину, просторно планирање и одрживи развој), прва половина 2026;

8. „Социоекономске, демографске и еколошке претпоставке одрживог развоја села” (Одбор за село), прва половина 2026;

9. „Посљедице суше на пољопривреду Републике Српске” (Одбор за село и Одбор за биотехничке науке), прва половина 2026.

г) Циклуси предавања, тематске расправе и трибине

1. Трибина о актуелним питањима српског језика (Институт за српски језик и књижевност);

2. Трибина о књижевном дјелу академика Светозара Кољевића (1930-2016), поводом десетогодишњице смрти;

3. Трибина о књижевном дјелу академика Радослава Братића (1948–2016), поводом десетогодишњице смрти;

4. Организовање тематских расправа и предавања чланова САНУ, као и других истакнутих научника из области природно-математичких и техничких наука;

5. Свечана академија „Никола Тесла, поводом 170 година од научноковог рођења” (сарадња Галерије АНУРС-а и Музеја Никола Тесла из Београда), почетак јула 2026.

6. Трибина „Унапређење одрживости производа са географским поријеклом” (Одбор за село).

7. Организовање и реализација циклуса предавања о енергији: „Енергија: један од највећих изазова човјечанства у XXI вијеку” (програм сарадње са САНУ).

8. Одјелење друштвених наука планира учествовати у организовању и одржавању циклуса предавања о научно и друштвено релевантним и актуелним проблемима. У току године планирано је да се одрже два предавања.

III

НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКТИ

1. „Енциклопедија Републике Српске” (израда седмог тома „Енциклопедије”);

2. „Црквенословенски споменици српски из Босне и Хума XIII–XVIII вијек” (заједнички петогодишњи пројекат са САНУ);

3. „Утицај квалитета живота на депопулацију Србије и Српске” (заједнички петогодишњи пројекат са САНУ);

4. „Испитивање српских народних говора Босне и Херцеговине” (Институт за српски језик и књижевност);

5. „Изучавање савременог српског стандардног језика” (Институт за српски језик и књижевност);

6. „Геноцид над Србима у 20. вијеку и његови одјаци у књижевности и умјетности” (програм сарадње са САНУ);

7. „Мјерење концентрације радона у два града и 20 општина Републике Српске” (научноистраживачки пројекат у сарадњи са градовима и општинама РС);

8. „Експериментални систем за тестирање карактеристика соларних модула у стандардним условима” (суфинансирање Министарства цивилних послова БиХ);

9. „Regional cooperation for building equitable, sustainable and greener societies through establishing laboratory for measuring solar energy efficiency and seminars on environmental, social and economic challenge” (научноистраживачки пројекат UNESCO, Партиципацијски програм 2024–2025);

10. „Одређивање пресека за расејање електрона у гасовима од интереса за индустријске примене и контролу загађења атмосфере применом методе електронских ројева” (програм сарадње са САНУ, 2026–2028);

11. „Агрошумарство у ревитализацији руралних подручја Републике Српске” (програм сарадње са САНУ, 2026–2028);

12. „Дигитализација културног, умјетничког, научног и природног наслеђа” (програм сарадње са САНУ, 2026–2028);

13. „Анализа утицаја растућег удела заменских извора у електроенергетским системима Републике Србије и Републике Српске и оптимално управљање транзицијом уз коришћење расположивих видова међусобне сарадње” (програм сарадње са САНУ, 2026–2028);

14. „Кинетика реакција на граници фаза гас/чврсто – термијска стабилност оксида метала и фармацеутских препарата у оксидационој и редукционој атмосфери” (програм сарадње са САНУ, 2026–2028);

15. „Анализа утицаја климатских промјена на дендрохронолошки развој старих стабала у прашумама Србије и Републике Српске” (програм билатералне сарадње са САНУ, 2026–2028);

16. „Психотраума и кардиоваскуларне болести” (програм сарадње са САНУ, 2026–2028);

17. „Антиоксидативна и имуномодулативна својства елагитанина и њихових метаболита: експериментална и клиничка студија” (програм сарадње са САНУ, 2026–2028);

18. „Повезаност полиморфизама гена значајних за метаболизам масти и угљених хидрата код пацијената са акутним инфарктом миокарда” (програм сарадње са САНУ, 2026–2028);

19. „Евалуација исхода терапијских процедура у лечењу гојазности и придружених коморбидитета у Србији и Републици Српској” (програм сарадње са САНУ, 2026–2028);

20. „Фенотипизација новооткривеног дијабетеса типа 2 и његових клиничких импликација” (програм сарадње са САНУ, 2026–2028);

21. „Акутни коронарни синдром” (програм сарадње са САНУ, 2026–2028);

22. „Улога међународне заједнице у постдејтонској БиХ” (програм сарадње са Институтом за оријентална истраживања Руске академије наука);

23. „Анализа потенцијала и коришћење соларне енергије у Републици Српској у функцији декарбонизације” (програм сарадње са Институтом за оријентална истраживања Руске академије наука);

24. „Климатски трендови и пројекције у функцији прилагођавања на климатске промјене у Републици Српској” (програм сарадње са Институтом за оријентална истраживања Руске академије наука);

25. Подношење апликација на конкурс Министарства за научнотехнолошки развој и високо образовање Владе Републике Српске и друге конкурсе.

IV ИЗДАВАЧКА ДЈЕЛАТНОСТ

1. Лѐтопис Академије наука и умјетности РС за 2025. годину;
2. Монографија *Sustainable development and management of natural resources of the Republic of Srpska*, група аутора, уредници Ново Пржуљ и Зоран Говедар, издавач АНУРС и угледна свјетска издавачка кућа;
3. Монографије из едиције „Природни ресурси и биотехнологије”, уредници Ново Пржуљ и Зоран Говедар:
 - *Технологије у шумарству* (радни наслов), уредници: Зоран Говедар, Милић Туровић, Ново Пржуљ;
 - *Интегритет хране* (радни наслов), уредници Војислав Тркуља, Ново Пржуљ;
4. Монографија „Мапа радонског ризика Републике Српске”, група аутора;
5. Монографија „Животна средина и просторно планирање”, група аутора;
6. Монографија „The Fabric of Reality”, аутор David Deursch, Универзитет у Оксфорду (превод на српски језик);
7. Монографија „Малигне болести”, група аутора;
8. Монографија о ликовним умјетницима у Републици Српској;
9. Часопис „Contemporary Materials”. У 2026. години планирано је да се објаве два броја часописа. Поред радова изабраних са научних конференција које организује Одјељење, објављиваће се и радови које сами истраживачи буду понудили уредништву;
10. Часопис о друштвеним и хуманистичким истраживањима;
11. Зборник радова са округлог стола „Тридесет година Дејтонског мировног споразума”;
12. Зборник радова са округлог стола „Економски развој, депопулација и миграције становништва”;
13. Зборник радова посвећен академику Слободану Реметићу (1945–2025), поводом 80 година живота;
14. Зборник радова са међународног научног скупа „Савремени материјали” 2026;
15. Зборник радова „Животна средина, просторно планирање и одрживи развој” са Округлог стола (предлог) „Глобални изазови и одрживи развој”;
16. Зборник радова „Дијабетес мелитус данас – новине у дијагностици, превенцији и терапији”;
17. Објављивање зборника радова са научних скупова који буду организовани у текућој години;
18. Споменица академику Душану Берићу;
19. Споменица академику Милораду Ћоровићу;
20. Споменица академику Војиславу Максимовићу;
21. Библиографија академика Радована Вучковића;
22. Публикација посвећена Јовану Рајићу и Захарију Орфелину, поводом 300 година од рођења (Одбор за књижевност АНУРС-а и Центар за српске студије Бања Лука);

23. Публикација посвећена Љубомиру Ненадовићу, поводом 200 година од рођења (Одбор за књижевност АНУРС-а и Центар за српске студије Бања Лука);

24. Студије и чланци о новијој књижевности и умјетности Владимира Ђоровића.

Представљања и промоције издања АНУРС-а

1. Седми том *Енциклопедије Републике Српске*;
2. Споменица академику Дренки Шећеров Зечевић;
3. Споменица академику Драгану Данелишену;
4. Промоција зборника радова *Српски духовни идентитет*;
5. Остала Академијина издања.

V

Галерија АНУРС-а

а) Изложбе у Галерији АНУРС-а

1. Изложба *Српско сликарство почетком XX вијека* – дјела Паје Јовановића, Уроша Предића, Ђоке Мазалића, Атанасија Поповића, Романа Петровића, Лазара Дрљаче, Милице Тодоровић, Раденка Машевића, Тодора Швракића, Шпире Боцарића, Недељка Гвозденовића и Јована Бијелића. Већина дјела нису до сада излагана. Изложба би била отворена 30. децембра 2025. године и посвећена обиљежавању Дана Републике Српске и представљала би почетак излагачких активности Галерије у 2026. години;

2. Биографска изложба *Никола Тесла*, поводом 170 година од научноковог рођења, у сарадњи са Одјељењем природно-математичких и техничких наука АНУРС-а и Музејем Никола Тесла из Београда;

3. Изложба *Урбана трансформација Бање Луке*. На изложби би се представили урбанистички промашаји, као и добра рјешења, а пратила би је серија стручних расправа под називом *Квалитет урбаног простора*;

4. *Милорад Ђоровић*, изложба и промоција Споменице;
5. Изложба поводом обиљежавања 90 година од рођења сликара Бранка Миљуша;
6. Изложба академског сликара Драгоша Калајића.

б) Промоције у Галерији АНУРС-а

Серија предавања са историчарима умјетности.

Пригодне промоције, књижевне вечери, трибине, стручне расправе, сходно актуелним дешавањима у култури.

в) Музички наступи у Галерији АНУРС-а

Више концерата у сарадњи са Академијом умјетности Универзитета у Бањој Луци.

VI РАД ИНСТИТУТА

а) Институт за српски језик и књижевност

У току 2026. године Институт за српски језик и књижевност започеће рад на слjedeћим пројектима:

1. *Црквенословенски споменици српски из Босне и Хума (XIII–XVIII вијек);*
2. *Испитивање српских народних говора Босне и Херцеговине;*
3. *Изучавање савременог српског стандардног језика.* Дугорочни језички пројекат Института за српски језик и књижевност;
4. У 2026. години биће у потпуности завршена припрема за штампу публикације *Студије и чланци о новијој књижевности и умјетности Владимира Ђоровића;*
5. *Геноцид над Србима у XX вијеку и његови одјеци у књижевности и умјетности.*

б) Институт за историју

1. Одржати савјетовање историчара (специјалиста) могућих извршитеља (реализатора) пројекта *Срби на данашњој територији Републике Српске и Босне и Херцеговине од средњег века до савременог доба: простор, друштво, религија, привреда, култура, политика;*

Пројекат је дугорочан, а предмет је уговора о заједничкој реализацији САНУ и АНУРС-а. Савјетовање би требало одржати у АНУРС-у и САНУ, у фебруару/марту 2026. године;

2. Предавање у марту или априлу на тему *Писмо и језик средњовјековних докумената босанске државе (краљевине).*

У току 2026. године Институт за историју планира одржати и друга предавања из области историје.

в) Институт природних и техничких наука

Крајем 2025. године именован је директор Института за природне и техничке науке. У току 2026. године конституисаће се научноистраживачко вијеће, утврдити концепција рада и приступиће се изради првих научноистраживачких пројеката.

г) Институт за друштвена истраживања

У току 2026. године планирано је именовање директора, конституисање научноистраживачког вијећа и приступање изради првих научноистраживачких пројеката.

VII МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

1. Остваривање даље сарадње са:
 - Српском академијом наука и уметности и њеним институтима;
 - Црногорском академијом наука и умјетности и њеним институтима, на основу потписаног споразума;
 - Руском академијом наука и умјетности, на основу потписаног споразума и протокола;
 - Македонском академијом наука и умјетности, на основу потписаног споразума о сарадњи;
 - Бугарском академијом наука;

- Краљевском академијом за економију и финансије Шпаније;
 - Европском академијом наука и умјетности;
 - Институтом за оријенталне науке Руске академије наука;
 - Институтом за експерименталну ботанику Националне академије наука Бјелорусије;
 - Конференцијом академија подунавских земаља, која функционише у оквиру Европске академије наука;
 - Хрватском академијом за знаност и умјетност БиХ;
2. Наставак активности у вези са пријемом АНУРС-а у Савез европских академија (ALLEA);
 3. Интензивирање сарадње са Институтом за славистику Руске академије наука;
 4. Повећање активности за успостављање сарадње и потписивање споразума о сарадњи са:
 - Чешком академијом наука;
 - Словачком академијом наука;
 - Румунском академијом наука;
 - Мађарском академијом наука;
 - Националном академијом наука Бјелорусије;
 - Образовним, научноистраживачким и институцијама културе и умјетности из земље;
 5. Активнији рад на стварању претпоставки и услова за учешће у европским фондовима за науку, истраживање и развој и другим доступним међународним фондовима;
 6. Учешће на научним скуповима подунавских академија;
 7. Сарадња са институтима Француске академије наука;
 8. Учешће у активностима Међународног научног савјета (ISC);
 9. Учешће у активностима Унеска у области науке и културе;
 10. Учешће чланова Академије на међународним скуповима и манифестацијама;
 11. Рад Одбора за међународну сарадњу.

VIII ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ

У 2026. години планиран је наставак активности у вези са радом:

Лабораторија за електронску микроскопију – У лабораторији, која је формирана у сарадњи са Универзитетом у Љубљани, изводиће се научна истраживања у Републици Српској у области карактеризације материјала за примјену у нанотехнологијама.

Лабораторија за соларну енергетику – Настала је као резултат вишегодишњег рада на научноистраживачким пројектима из области алтернативних, обновљивих извора енергије, посебно соларне енергије. Директно је повезана са соларном електраном фотонапонске снаге 2 kWp, постављеном на крову зграде. Тиме је омогућено континуирано праћење утицаја интензитета сунчевог зрачења, температуре ваздуха, брзине вјетра и влажности ваздуха на енергетску ефикасност фотонапонске соларне електране на подручју Бање Луке.

Конзолни сто за тестирање соларних модула (панела) на стандардним условима намијењен је за обезбјеђивање услова за мјерење струјнонапонских карактеристика и коефицијента корисног дејства соларних модула на стандардним условима, уз помоћ LED модула соларних симулатора према интернационалном стандардима. Овај систем обезбиједиће услове за тестирање струјнонапонских карактеристика и коефицијента

корисног дејства, како нових, соларних модула, тако и оних који су већ у условима експлоатације, и биће тачно утврђен степен и процес утицаја старења соларних панела на њихове карактеристике, а самим тим и на принос енергије током вишегодишње експлоатације.

Резултати истраживања користиће се за вршење техноекономских анализа исплативости изградње соларних електрана у реалним условима, као и подизање нивоа свијести о коришћењу „обновљивих и чистих” извора енергије.

ПРЕДСЈЕДНИК АНУРС-а

Академик Драгољуб Мирјанић

Број: 01-1010-1/25

Датум: 17. децембар 2025. године